

Erikoiskirjastot Melindassa

Melinda – kansallinen tietovaranto

- Melinda on Kansalliskirjaston ylläpitämä kansallinen kuvailun yhteistyöympäristö ja metatietovaranto, joka kokoaa kirjastoaineistoja kuvailevat metatiedot yhteen paikkaan.
- Melindalla on avoin rajapinta – aineistoja voi poimia, vaikka ei olisi palvelusopimusta.
- Melindan ja kuvailuyhteistyön ohjausryhmässä edustettuna eri kirjastosektorit, kultakin 2 jäsentä
- Kaudella 2021-2024 erikoiskirjastoja edustaa
  - Heli Kautonen / SKS (vuoden 2023 loppuun asti)
  - Sirpa Janhonen / Varastokirjasto (vuoden 2024 alusta)
  - Anu Turunen / Työväenliikkeen kirjasto

Erikoiskirjastot Melindassa (1)

Melindassa peruspalvelusopimuksella olevat erikoiskirjastot:

- Maailman musiikin keskuksen kirjasto
- Tilastokirjasto (Tilastokeskus)
- Museoviraston kirjasto
- Eduskunnan kirjasto
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto
- Kotimaisten kielten keskuksen kirjasto
- (Baltia-kirjasto, lopetettu 1.5.2024 alkaen)
- Työväenliikkeen kirjasto
- Varastokirjasto
- Musiikkiarkisto

Erikoiskirjastot Melindassa (2)

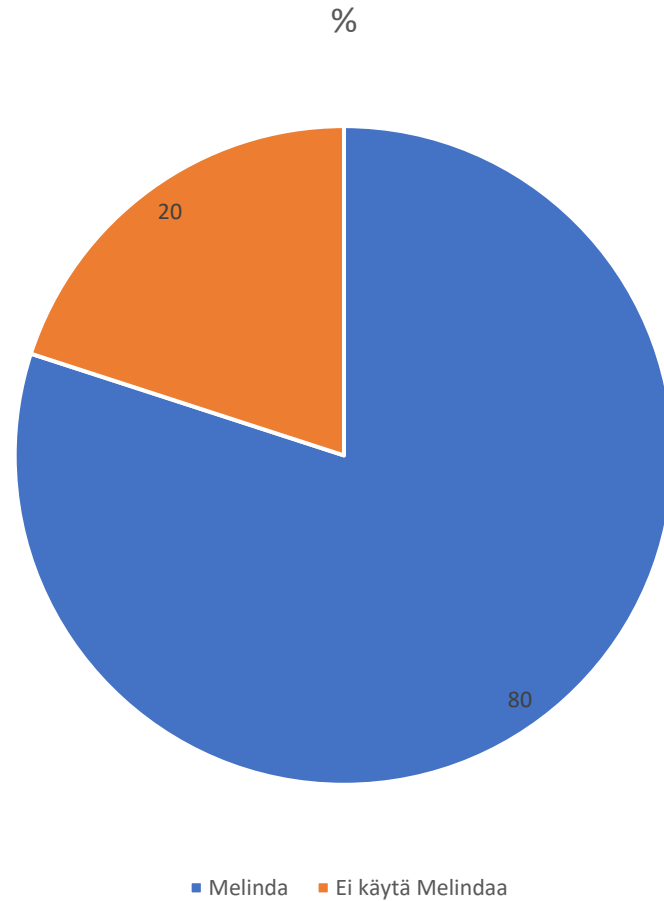
Artikkelien kuvailutyökalun palveluehdot –sopimuksella:

- Lastensuojelun Keskusliiton kirjasto
- Valamon luostarin kirjasto
- Suomen Pankin kirjasto
- Nuorisotiedon kirjasto (liitetty Humakiin 1.7.2021)
- Lastenkirjainstituutti
- Ilmasotakoulun kirjasto
- Kansallisen audiovisuaalisen instituutin kirjasto

Kysely kuvailuyhteistyöstä

- Kysymykset muotoiltiin Anu Turusen ja Sirpa Janhosen yhteistyönä
- Toteutus Webropol-kyselynä
- Erikoiskirjastojen neuvoston sihteeri Maija Maronen Suomen Pankin kirjastosta lähetti kyselyn oman sähköpostilistansa välityksellä 28.5.2024
- Muistutus kyselyyn vastaamisesta 7.6.2024
- Vastanneita kirjastoja 15 kpl

Melindan käyttäminen kuvailussa

Miten kuvailette aineiston?

- 15 vastausta
- Kuvailu vaihtelee asiasanattomasta minimikuvailusta RDA:n mukaiseen kuvailuun
- Aineistoa poimitaan Melindasta tai kuvaillaan primäärinä, mikäli tietuetta ei löydy. Myös minimikuvailua pelkästään omaan tietokantaan
- Poimintakuvailu: Melinda, Kirjastopalvelu, LoC, Libris, BookWhere
- Melindasta poimitaan rajapinnan kautta tai copy-pastella
  - o osa kontribuoi takaisin Melindaan, osa vain poimii
- Jos kirjasto on vain oman asiantuntijaorganisaation käytössä, laajaa kuvailua ei koeta niin tarpeelliseksi.
- Artikkeliaineistoa kuvaillaan Melindaan selainkäyttöisen artikkelityökalun kautta (Arto).

Millaisena näette kuvailutyönne tulevaisuudessa?

- Melinda ja yhteistyö keskeisessä asemassa: keskitetyn kuvailun tärkeys
  - Useimmissa erikoiskirjastoissa luettelointi pieni osa laajaa työnkuvaa
  - Henkilöresurssit välttämättä riitä Melinda-tasoiseen luettelointiin.
- Kirjastojärjestelmien vanheneminen ja pakollinen vaihtaminen
- Tekoälyn tuomat mahdollisuudet?
  - Mahdollistaa omien käytäntöjen pohdinnan ja uusimisen
  - voi johtaa myös palvelutason heikkenemiseen
  - Kuvailijaa yhä tarvitaan tarkistamaan ja täydentämään tekoälyn työtä
- Erikoiskirjastossa oman erikoisalan ymmärrystä, joka voi puuttua tekoälyltä tai alaa tuntemattomalta kuvailijalta!
- Huoli erikoiskirjastojen tulevaisuudesta ja itsenäisyydestä yleensä
- ”Palvelua ei ainakaan paranneta lähitulevaisuudessa.”

Linkitetty data – uhka vai mahdollisuus?

- Teoriassa / mahdollisesti / ehdottomasti / ilman muuta mahdollisuus 😊
- Käytännön toteutus mietityttää
- Kaivataan lisää tietoa ja osaamista, käytännönläheisellä tavalla – ”spesifimmät asiantuntijat tietävät”
- Jos linkitetty data saadaan toimimaan halutulla tavalla, metatiedon potentiaali kasvaa
- Mitkä ovat asiakkaiden (ja ammattilaisten) tiedon tarpeet? Pelkkä tekniikan tarjoama mahdollisuus ei riitä syyksi tehdä suuria muutoksia tietorakenteisiin, on tiedettävä mitä haetaan uusilla ratkaisuilla
- Pienemmissä suljetuissa kirjastoissa käyttömahdollisuudet epäselviä toistaiseksi, ”pian eläkeläistyvä haluaa antaa jo soihdun eteenpäin”.

Terveisiä Melinda-toimistolle – ajatuksia yhteistyöstä

- ”Kiitos hyvästä yhteistyöstä ja arvokkaasta kuvailun kehitystyöstä!”
- ”Loistava palvelu, käytän usein.”
- ”Toivottavasti resurssinne riittävät sekä olemassa olevan toimintaympäristön ylläpitoon ja tukeen kirjastoille että tulevaisuuden järjestelmien sekä tietomallien edistämiseen.”
- ”On mainiota, että myös ruotsinkieliset asiasanat saa ontologisoinnin avulla suoraan.”
- ”Kiitos erinomaisesta metadatasta! Laajempi Melinda-yhteistyö on valitettavasti osaltamme kaatunut luettelointiosaamisen puutteisiin ja ajankäytöllisiin syihin. Vanha metadatamme ei ole riittävän laadukasta Melinda-käyttöön.”

Kiitos!

Sirpa Janhonen

Sirpa.janhonen@nrl.fi

Anu Turunen

anu.turunen@tyovaenperinne.fi